

Svar på skriftligt spörsmål SSS 90/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om säkerhetsupplagring av torvproduktionsmaskiner och fortsatt möjlighet till torvupptagning för att säkra självförsörjningen inom energiområdet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 90/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Sakari Puisto /saf:

Har regeringen vidtagit åtgärder för att fastställa de myrmarker där möjligheten att utvinna torv upprätthålls för att trygga försörjningsberedskapen så att torven utanför kristider behålls i myren, och

är regeringen beredd att överväga att staten i stället för att skrota torvproduktionsmaskiner skulle lösa in dem till beredskapslager för att trygga försörjningsberedskapen?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering innehåller ett mål om att Finland ska vara koldioxidneutralt senast 2035. För att minska utsläppen eftersträvas i regeringsprogrammet även en halvering av användningen av torv som energikälla senast 2030. Trots att ändringen har varit okontrollerbart snabb till följd av att priset på utsläppsrätten flerdubblats hör det dock inte till regeringens mål att förbjuda användningen av torv som energikälla eller produktionen av torv.

Arbets- och näringsministeriet tillsatte i mars 2020 en bred torvarbetsgrupp, vars mål var att utreda vilka effekter minskningen i användningen av torv har samt ge förslag till metoder för att lindra de negativa bieffekterna av dessa med tanke på en rättvis omställning.

I den bakgrundsrapport som beställdes av torvarbetsgruppen och utarbetades av konsultföretaget Afry beräknas användningen av torv minska med cirka 80 procent fram till 2030. Förändringen har redan börjat, eftersom utsläppshandeln har gjort energitorv till ett så dyrt bränsle att energibolagen på senare tid inte längre har velat använda den, med undantag för tillfälliga perioder. Av utredningens resultat framgår det tydligt att den nuvarande torvskattens inverkan på det totala priset på energitorv endast utgör en bråkdel jämfört med den inverkan som utsläppsrättens nuvarande prisnivå har. Även energibolagen anser att efterfrågan på energitorv skulle ha rasat på grund av utsläppshandeln också utan skattehöjningar. I Finland omfattas klart

största delen av torvpannorna av utsläppshandeln och Finland kan inte vara medlem i EU utan att omfattas av dess system för utsläppshandel.

Kostnaden för produktionen av energitorv har inte förändrats avsevärt, utan den minskade efterfrågan på energitorv till följd av den ovannämnda prisökningen på utsläppsrätten har lett till att förbrukningen av energitorv har rasat. Regeringens medel att påverka efterfrågan på energitorv och därmed utvinningsvolymerna av energitorv är mycket begränsade.

Marknadspriset på energitorv är vanligen klart lägre än 20 euro/MWh utan skatter, dess energiskatt på 5,7 euro/MWh och kostnaden för priset på utsläppsrätten 30 euro/MWh på bägge sidor, beroende på variationerna i priset på utsläppsrätten. Det totala priset på skogsflis, den mest typiska ersättaren av energitorv, har däremot varit under 25 euro/MWh. Jämfört med andra fossila bränslen är det totala priset på energitorv i sin tur lågt på grund av prisökningen för dessa bränslen. Avskaffandet av torvskatten skulle således inte göra energitorv till ett lönsamt bränsle jämfört med skogsflis, utan den ökade efterfrågan på längre sikt beror på hur utsläppshandeln utvecklas och på energibolagens egna beslut. Den nationella kompensationen för avgifter för utsläppshandel för ett enskilt bränsle är inte förenlig med EU:s direktiv om utsläppshandel, utan gratis utsläppsrätter tilldelas för närvarande även till energibolag som använder torv eller som har upphört med användningen, oberoende av vilka bränslen bolagen använder.

Regeringen anser att det som en del av tryggheten av Finlands leveranssäkerhet och försörjningsberedskap i den rådande situationen är viktigt att energibolagen börjar samla in egna lager av energitorv eller åtar sig att köpa energitorv redan före ingången av den period då torven utvinns år 2022, så att de återstående torvproducenterna får en något slags uppfattning om efterfrågan. På så sätt skulle energibolagen förbereda sig för eventuella problem med tillgången på skogsflis för nästa uppvärmningssäsong, eftersom energitorv måste utvinnas och lagras i förväg om den ska användas under vintermånaderna.

Till stöd för leveranssäkerheten och försörjningsberedskapen har regeringen tillsammans med Försörjningsberedskapscentralen börjat utreda möjligheten att inleda ett arrangemang för säkerhetsupplagring av energitorv. I arrangemanget skulle energitorv köpas till Försörjningsberedskapscentralens egen balansräkning på motsvarande sätt som till exempel olja. Lagret skulle användas i svåra situationer, till exempel när det finns allvarliga problem med tillgången på skogsflis. Det är emellertid anmärkningsvärt att ett sådant arrangemang inte ens tillnärmelsevis skulle motsvara efterfrågan på energitorv på omkring 15 TWh under tidigare år, utan det skulle snarare vara fråga om enstaka terawattimmar eller en terawattimme.

På våren 2021 publicerade torvarbetsgruppen sin slutrapport, där den framförde en rad åtgärdsförslag – vissa av dem direkt föreslagna av intresseorganisationer inom torvbranschen. För att på basis av torvarbetsgruppens förslag hjälpa torvföretagarna drog regeringen dessutom vid sin halvtidsöversyn på våren 2021 upp en riktlinje om ett stödpaket på 70 miljoner euro. En av de åtgärder som beslutades var skrotningsstödet för torvproduktionsmaskiner, som har ansökts i stor utsträckning. Även om det för närvarande kan ses ett ökat behov av att öka användningen av

energitorv, verkar det samtidigt vara uppenbart att användningen inte kommer att återgå till nivåerna under tidigare år, dvs. till cirka 15 TWh per år på grund av prisseffekten av utsläppsrätten. För alla torvföretagare räcker det därför inte med en efterfrågan som delvis återställs, varför möjligheten till skrotning bör hållas i kraft ur rättvisesynpunkt.

Neova, före detta Vapo, har meddelat att företaget fortfarande har produktionsområden för energitorv på omkring 10 000 hektar som ligger i träda men är redo för utvinning, vilket redan i sig räcker för utvinning av några terawattimmar. Neova har dock meddelat att företaget för närvarande har tillräckligt med kapacitet för utvinning av torv för att till fullo ersätta det energivirke som importerats från Ryssland. Även mindre torvföretagare har en viss kapacitet kvar, vilket gör att den kortsiktiga kapaciteten för torvproduktion ser ut att vara tillräcklig. Regeringen ser således inte något akut behov av att staten separat skulle fastställa myrmarker för utvinning av torv eller börja lösa in torvproduktionsmaskiner i sin ägo. På längre sikt bestäms användningen av energitorv utifrån energibolagens beslut, som naturligtvis påverkas av bland annat utvecklingen av priset på utsläppsrätten. Så länge det finns efterfrågan på energitorv kan den också produceras för att trygga försörjningsberedskapen till exempel för säkerhetsupplagring. Om efterfrågan försvinner och energibolagen ersätter sina torvpannor med annan kapacitet, förlorar också energitorven sin betydelse för försörjningsberedskapen.

Helsingfors 25.3.2022

Näringsminister Mika Lintilä